

Social Information and Hybrid Power – En strategisk plattform för politisk kommunikation

Deltagande parter

De sökande kommer från Institutionen för Strategisk Kommunikation (ISK), Institutionen för Kommunikation och Medier (KOM) och Statsvetenskapliga Institutionen (SVET). Dessutom ingår Anamaria Dutceac Segesten från Språk- och Litteraturcentrum.

Huvudsökande är Nils Gustafsson (ISK). Nils Gustafsson är fil dr i statsvetenskap och universitetslektor i strategisk kommunikation. Han är programansvarig för kandidatprogrammen i strategisk kommunikation och leder ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt kring studier av elitnätverk med finansiering av Riksbankens Jubileumsfond. Han har lång erfarenhet av tvärvetenskaplig samverkan och har dessutom undervisat inom samtliga tre institutioner.

Ledande medsökande (kommer att arbeta aktivt med planering och genomförande): Asta Cepaite (ISK). Marja Åkerström (ISK, studierektor på Institutionen för Strategisk Kommunikation). Anders Sigrell (KOM). Tommy Bruhn (KOM). Ola Isaksson (KOM, journalistutbildningen). Andreas Mattsson (KOM, programansvarig för journalistutbildningen). Elsa Hedling (SVET). Mikael Sundström (SVET, studierektor för graduate school). Anamaria Dutceac Segesten (SOL, koordinator för masterprogrammet i Europastudier).

Ytterligare sökande (stöder plattformen och kommer att delta i mån av tid): Howard Nothhaft (ISK). Marie Cronquist (KOM). Mia-Marie Hammarlin (KOM, prefekt). Gunilla Jarlbro (KOM). Sara Santesson (KOM, studierektor). Douglas Brommesson (SVET).

Mål för etableringen

Etableringen utvecklar en gemensam tvärvetenskaplig plattform för samarbete kring utbildning och forskning i politisk kommunikation och angränsande ämnen på Campus Helsingborg. Plattformen inkluderar medverkande för fyra institutioner och två fakulteter, och utgår från ämnesmiljöerna strategisk kommunikation, statsvetenskap och journalistik. Därutöver samlar plattformen forskare och undervisande lärare från medie- och kommunikationsvetenskap, mediehistoria och retorik, och går därmed utöver politisk kommunikation definierad i snäv mening.

Arbetsnamnet “Social Information and Hybrid Power” handlar om hur kommunikation och information kan förstås ur ett maktperspektiv i ett internationaliserat samhälle som präglas av hybridmedier, dvs en upplösning av gränserna mellan traditionella och sociala medier, och mellan masskommunikation och personlig kommunikation.

Konkret kommer etableringen att leda till samarbete kring *utbildning* i form av gemensamma workshops och utbildningsmoment för studenter på de olika institutionerna, kurser som kommer att kunna läsas som en del av existerande utbildningsprogram eller som fristående kurser, kurser på avancerad nivå i journalistik samt ett utbildningsprogram med inriktning mot politisk kommunikation. Etableringen kommer dessutom att ges ett tydligt fysiskt centrum i och med det medialabb som avses inrättas på Campus Helsingborg som ett led i satsningen.

Etableringen kommer också att leda till samarbete kring *forskning*. Samarbetet tänks leda till flera olika forskningsprojekt, men en ansökan om ett Pufendorftema kommer att skrivas, liksom en projektansökan av “normalstorlek” till VR/liknande anslagsgivare liksom en större programansökan till RJ eller ERC. Dessutom föreslås inrättandet av en professur i politisk kommunikation för att ge centrum och stadga åt etableringen.

Vad gäller insatser för *samverkan med det omgivande samhället* kommer etableringen att synliggöras för allmänheten genom öppna symposier och populärvetenskapliga föreläsningar. Utvalda stakeholders kommer också att involveras. Det finns ett stort intresse kring samverkan från lokala medier (t ex HD-Sydsvenskan), kommuner (Helsingborgs Stad) och från en del privata företag (t ex Volvo), där

det finns exempel på tidigare samverkansprojekt. Med utgångspunkt i föreslagna medialabb avser plattformen att skapa en publik miljö där olika aktörer kan samlas. Här ingår också tidigare samarbetspartners till medarbetare i plattformen som t. ex. Nätverket för Sydasiastudier (SASNET) vid Lunds universitet, Mindpark, Media Evolution och ØresundsInstitutet.

Bakgrund

Vårt samhälle kännetecknas av att information och kommunikation har omdanats i grunden. Digitalisering, internationalisering, monopoltendenser i den digitala ekonomin, ideologiska och kulturella skiften, en teknologisk utveckling där vi lämnar ifrån oss alltmer spårbara data som sedan kan behandlas på olika sätt, en livaktig debatt om krisen för liberal demokrati och uppsvinget för illiberal populism är alla exempel på trender och fenomen som har medverkat till detta. I centrum av allt finns kampen om kommunikationen. I en hybridmedierad verklighet blir kunskap om hur information och kommunikation används för att upplysa och påverka människor helt central.

Gränser mellan olika forskningsfält och forskningstraditioner måste utmanas för att bidra till en mer användbar kunskapsproduktion. Ett projekt som strävar efter att flytta forskningsfronten inom kommunikation som påverkan och makt måste till sitt väsen vara tvärvetenskaplig. Endast så kan vi fullgöra vårt uppdrag att förstå, förklara och förbättra världen.

Samtidigt förändras centrala yrkesroller i samhället. Journalister och kommunikatörer – traditionellt sedda som varandras motpoler – växer i betydelse samtidigt som de ekonomiska villkoren förändras. Antal kommunikatörer i myndigheter, kommuner och privat sektor växer ständigt medan journalisterna brottas med indragna resurser, inte minst på det lokala planet. Transformationen av professionerna antas ge konsekvenser i myndigheternas och mediernas dialog med medborgare och övriga aspekter av demokratin. Kommunikatörers yrkesutövning spänner över ett brett spektrum av uppgifter vilka delvis matchar eller ersätter journalisternas uppgifter, i synnerhet inom områden där mediebevakningen är sporadisk eller saknas helt.

Också journalistyrket förändras. Det innebär bland annat en flexibilisering av arbetsmarknaden där många journalister nu rör sig mellan redaktioner, kommunikationsbyråer och pr-jobb. Journalister återfinns inte längre enbart i redaktionsmiljöer utan också på sk co-workingspaces och frilansstudios där man delar arbetsuppgifter med andra professioner som till exempel grafiska designers, programmerare och kommunikations- och PR-rådgivare. Attityder och normer kring yrket är stadda i snabb förändring, vilket också visas i ett globaliserat medielandskap där traditionella medier utmanas av sociala medier, influencers och medborgarjournalistik samt hyperlokal journalistik.

Tjänstemän i offentlig sektor och förtroendevalda måste också navigera i denna nya verklighet och behöver nya och utökade kunskaper.

Sammantaget utgör detta ett starkt argument för tvärvetenskaplig utbildning inom fältet på flera nivåer: dels enskilda moment och kurser som kan komma studenter från olika inriktningar och ämnen till gagn; dels hela utbildningsprogram som kan dra nytta av ämnesintegreringen.

Existerande styrkor

Inom Lunds universitet finns forskning och utbildning inom flera ämnen som anknyter till det övergripande temat. Utbildningen i strategisk kommunikation, både på grundläggande och avancerad nivå, innehåller moment integrerade i flera kurser. Spänningsfältet mellan konsumtionskultur, varumärkesbyggande och märkeskulturer å ena sidan och medborgarkultur, nya former av politiskt utövande och märkesmotstånd å den andra, är exempel på återkommande teman inom utbildningen. Institutionen präglas av en internationell och tvärvetenskaplig lärarkår med företrädare som har sin bakgrund i bland annat statsvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, sociologi, etnologi och företagsekonomi. Forskningsmässigt finns en växande verksamhet kring informationspåverkan. Det finns forskning om offentlig diplomati, politiskt deltagande i sociala medier, lokalmediers situation, hållbarhet och miljökommunikation samt gender och diversity-forskning. Visuella och multimodala

metoder och verktyg används i såväl utbildning som forskning och inbegriper produktion och analys av digitala och sociala mediers plattformar genom olika verktyg.

Institutionen för kommunikation och medier är också en tvärvetenskaplig och dessutom tvärfakultär miljö, som innehåller ämnen från både humaniora och samhällsvetenskap. Institutionens utbildningar innehåller flera moment som anknyter till det övergripande temat. Inom medie- och kommunikationsvetenskap ges kurser som behandlar politisk kommunikation, liksom medieanvändning ur ett demokratiskt deltagandeperspektiv på såväl grund- som avancerad nivå. Retorik är ett nygammalt ämne i akademien. Lunds universitet fick sin första renodlade professur i retorik på mycket länge år 2008. Nu finns det kandidat-/master- och forskarutbildning. Grundkursen är mycket eftersökt, med mellan fyra- femhundra sökande varje år; de fristående kurserna har också de ett mycket högt söktryck. I retorikämnet är politisk kommunikation ett återkommande tema inom ramen för de flesta kurser. En stor del av forskningen vid institutionen berör det övergripande temat. Inom mediehistoria arbetar flera aktiva forskare med frågor kring politiska rörelser. I medie- och kommunikationsvetenskap beforskas bland annat sociala och politiska rörelser i sociala medier, politisk satir och dess förhållande till politiskt engagemang, liksom medier och deltagande. Här finns dessutom en utbildning i journalistik, som i dag bedrivs som ett kandidatprogram med ett särskilt behörighetskrav. Under tre terminer studerar studenterna frågor som rör till exempel journalistikens roll i samhället, globala strukturer inom journalistiken samt lagstiftning och medieetik. Programmet är också yrkesförberedande vilket innebär att studenterna utifrån en redaktionsmiljö också får färdigheter i journalistisk skrivteknik, intervjueteknik, redigering i print, webb och video samt reportagegestaltning och undersökande journalistik. Tidigare studenter vid programmet återfinns som journalister i några av landets större mediekoncerner samt public service-företagen, men arbetar också i olika roller på några av, snabbt framväxande, arbetsplatser som arbetar med kommunikations- och informationshantering i det digitaliserade medie- och tjänstesamhället. Medarbetare och undervisande lärare vid Journalistutbildningen arbetar också som journalister, både som anställda och frilansjournalister, och bidrar därmed till att utveckla professionen på flera sätt.

På Statsvetenskapliga institutionen bedrivs forskning inom fältet politisk kommunikation ställt i relation till ämnets övergripande frågor om makt, legitimitet och demokrati. Kommunikationsfrågor berörs brett inom några av institutionens starka områden: valforskning, forskning om sociala rörelser, politisk psykologi, diplomatiska förhandlingar och internationella organisationers normativa inflytande. Politisk kommunikation står i centrum i institutionens forskning om politikens medialisering, digitalisering och anpassning till sociala medier, tex. inom ramen för nya forskningsprojekt om artificiell intelligens och digital diplomati. På institutionen har det tidigare funnits kurser i politisk kommunikation på grundläggande nivå, men de ges inte för närvarande på grund av bristande lärarkapacitet. Annars förekommer inslag av politisk kommunikation på flera kurser både i statsvetenskap och freds- och konfliktvetenskap. Forskning och utbildning som anknyter till det övergripande temat finns dessutom på flera andra ställen på Lunds universitet.

Redan idag finns lärarutbyten mellan institutionerna. Dessutom samarbetar redan forskare på de olika institutionerna tillsammans i olika forskningsprojekt. Både lärarutbyten och forskningssamarbeten inbegriper flera av de sökande.

Omvärldsanalys – vad saknas?

Även om Lunds universitet har flera moment på enskilda utbildningar som tangerar politisk kommunikation går det idag inte att läsa en enda renodlad kurs i ämnet. Detta beror inte på att det skulle saknas intresse från studenter. Det förekommer regelbundet att studenter på de tre institutionerna ställer frågor om vad de ska läsa och hur de ska kombinera kurser om de är intresserade av politisk kommunikation.

Nationellt finns ett engelskspråkigt masterprogram i politisk kommunikation vid Göteborgs universitet (JMG). Det finns även ett statsvetenskapligt kandidatprogram i "samhällsanalys och kommunikation" vid Högskolan i Halmstad och ett kandidatprogram i retorik med inriktning mot politisk kommunikation vid Södertörns högskola.

Det framstår alltså som önskvärt att Lunds universitet utvecklar utbildningen inom politisk kommunikation, både vad gäller enskilda kurser som stöd till existerande utbildningar, och vad gäller utbildningsprogram med inriktning mot politisk kommunikation.

Syftet med etableringen är också att bredda ämnet mot journalistik. Idag saknas helt engelskspråkig utbildning i journalistik på avancerad nivå i Sverige. Detta är olyckligt eftersom journalistrollens förändring också innehåller ett stort mått av internationalisering. En möjlighet vore att inrätta ett masterprogram i journalistik med inriktning mot social information och hybridmakt enligt det tvärvetenskapliga tema som skisseras här. En annan möjlighet vore att helt integrera den journalistiska delen i ett bredare masterprogram som gifter ihop journalistik med politisk kommunikation. Ett sådant program skulle exempelvis kunna ges inom ramen för Samhällsvetenskapliga fakultetens graduate school. Att reda ut förutsättningarna för detta är dock en uppgift för plattformens fortsatta arbete.

I dagsläget saknas även utbildningsmoment som omfattar kommunikatörernas praktiker och roller i relation till medborgardialog och nyhetsproduktion. Det behövs utveckling av utbildning som integrerar strategisk kommunikation, politisk kommunikation och journalistik där kommunikatörernas och journalisternas arbete med nyhetsproduktion och medborgardialog kontextualiseras.

Det finns goda möjligheter att erhålla extern finansiering för breda, tvärvetenskapliga projekt kring plattformens övergripande tema. Såväl svenska som europeiska finansiärer har under senare år gjort flera riktade utlysningar som svarar mot vår inriktning. Inte minst de ingående deltagarnas framgång i att få finansiering för sådan forskning visar på detta. Hos de deltagande parterna finns stor erfarenhet och skicklighet både i att få extern finansiering för forskningsprojekt som för att publicera sig internationellt i högt rankade tidskrifter. Det finns också flera vetenskapliga tidskrifter med tvärvetenskapligt fokus som kommer att vara intressanta för forskningsprodukter från projekt som initieras av etableringen. Några exempel är *Social Media + Society*, *New Media & Society*, *Journal of Computer-Mediated Communication*, och *Information, Communication & Society* förutom tidskrifter inriktade mot politisk kommunikation och journalistik.

Att gifta ihop strategisk kommunikation, journalistik, medie- och kommunikationsvetenskap och statsvetenskap har framgångsrikt prövats på flera platser i världen. Etableringen kommer att hämta inspiration från dessa. George Washington School of Media & Public Affairs vid GWU i Washington DC är ett exempel där plattformen har upparbetade kontakter.

Sammanfattningsvis finns det med hänsyn till Lunds universitets existerande styrkor och läget inom svensk högre utbildning och forskning goda skäl för att utveckla nya integrerade kurser inom politisk kommunikation och journalistik inom plattformens övergripande tema, liksom att mer aktivt arbeta med breda, tvärvetenskapliga forskningsprojekt. Det finns också goda skäl att förlägga plattformen på Campus Helsingborg. Utbildning kan ges både som fristående kurser och inom ramen för existerande utbildningsprogram med huvudsaklig placering både i Helsingborg och Lund. Detta skulle leda till ökad integrering mellan utbildningarna i Lund och Helsingborg, liksom ökat tvärvetenskapligt utbyte mellan ämnena på universitetet, inte endast begränsat till parterna i denna ansökan.

Vad vi tänker göra

För att få en bild av behovet av nya utbildningar kommer vi att inventera svensk högre utbildning i politisk kommunikation, journalistik, och angränsande ämnen. För att få inspiration för hur man kan arbeta integrerat och tvärvetenskapligt kommer internationella exempel att studeras, exempelvis genom studieresor och utbyten med inbjudna gäster. En sådan studieresa kan exempelvis gå till det ovan nämnda George Washington University i Washington DC, eller med India Institute of Technology (IIT) i Mumbai (med eventuellt stöd från SASNET). I förlängningen kan sådana utbyten leda till forskningssamarbeten, gästforskare, lärarutbyten etc. Den tvärvetenskapliga forskningen inom plattformens övergripande tema såväl lokalt, nationellt och internationellt kommer att inventeras. Inventeringen av utbildning såväl som forskning kommer att ges en skriftlig rapportform.

Redan tidigt i processen kommer vi att experimentera med att anordna utbildningsmoment som är gemensamma för studenter med olika ämnesbakgrund. Ett möjligt exempel kan vara ett rollspel där

olika roller ges till kommunikatörer, tjänstemän, politiker och journalister. Sådana experiment kan leda till en större förståelse för olikheter och likheter mellan olika ämnen, studentgrupper, och utbildningar. Ytterligare sådana workshops och events kan genomföras med både studenter och externa aktörer. Ett exempel på ett utåtriktat utbildningsmoment som gjordes i samarbete med näringslivet och som lämpligen kan involvera fler studentgrupper och fungera som inspiration för ytterligare verksamhet är det experiment med pop up-redaktioner som kandidatutbildningen i journalistik på LU genomförde under valåret 2018 i samarbete med HD-Sydsvenskan.

Därefter planeras en eller flera kurser i politisk kommunikation. Sådana kurser kommer att innehålla forskningsanknuten teoretisk utbildning, men även forskningsmetoder och praktiska färdigheter. Metodutveckling och metodutbildning inom politisk kommunikation är ett eftersatt område. Här ingår exempelvis olika former av innehållsanalys och användning av maskininlärning och artificiell intelligens i analys av så kallade big data, visuell analys, ljudanalys, semantisk analys etc.

För att stödja en sådan praktiskt inriktad utbildning kommer ett medialaboratorium att inrättas på Campus Helsingborg. Medialabbet kommer att fungera som en arbetsyta för studenter och en plats för interaktion mellan studenter och lärare. Vid utformandet kommer plattformen att dra nytta av journalistikämnets erfarenheter från att bygga undervisningsredaktioner där studenter och lärare arbetar tillsammans, samt särskilt lägga vikt åtgärder som möjliggör samverkan och kommunikation, t.ex. en mobil poddstudio, videokonferens- och videoutrustning. Ett liknande medialabb etableras under 2019-2020 vid India Institute of Technology i Mumbai, där flera av plattformens deltagare ingår i en referensgrupp. Idag finns en ljud- och bildstudio på Statsvetenskapliga institutionen, en videostudio på Juridiska institutionen samt en ljudstudio på LUX, men dessa är endast tillgängliga för medarbetare. Utformningen av medialabbet måste självklart ske inom ramen för det förnyelsearbete för lokalerna på Campus Helsingborg som håller på att inledas.

Ambitionen med plattformen är att utveckla ett utbildningsprogram på plattformens tema. Utbildningen kommer att innehålla politisk kommunikation, formulerad på det bredare och mer integrerade sätt som ryms i det övergripande temat social information och hybridmakt. Exakt hur ett sådant program bör utformas, vilken nivå det bör ligga på, hur det bör beskrivas och marknadsföras, den exakta organisatoriska placeringen, etc är inte meningsfullt att definiera på förhand utan måste utgå från den process som parterna i plattformen kommer att driva, och dessutom ske i dialog med institutions- och fakultetsledningarna.

Plattformen är tänkt att användas för att formulera och driva forskningsprojekt inom det övergripande temat. Inledande nätverksaktiviteter, möten med inbjudna gäster och inventering av existerande forskning kommer att leda till mer konkret formulerade projekt. Under minst en skrivarett kommer deltagarna i plattformen att skriva fram minst en projektansökan samt en större programansökan (till RJ, ERC eller liknande). På samma sätt kommer en ansökan om att anordna ett Pufendorftema att skrivas. Pufendorftemat kommer att inbegripa deltagare från fler fakulteter, förslagsvis LTH, EHL och J men kanske även M och kommer att fungera som en grund för ytterligare ansökningar och samarbeten.

För att öka plattformens externa synlighet kommer vi att genomföra en serie populärvetenskapliga föreläsningar i form av ett THINK Open Space-samarbete. Dessutom kommer plattformen att samråda med företrädare för relevanta branscher för att öppna upp för ytterligare samverkan.

Genomförbarhet

I ljuset av det som tidigare framförts angående existerande styrkor finns det mycket goda förutsättningar för att plattformen kommer att ge goda och varaktiga effekter för Lunds universitet i allmänhet och Campus Helsingborg i synnerhet.

De olika föreslagna aktiviteterna kräver olika grad av ytterligare ansträngningar, samordning, beslutsfattande och finansiering.

Workshops med studenter och events med stakeholders, offentliga föreläsningar, interna nätverksträffar och symposier och utvecklingsarbete för forskningsansökningar, kunskapsinventering, utbildning etc. kan genomföras helt inom ramen för etableringen. Vi kan med andra ord i princip garantera att detta kommer att ske.

Forskningsprojekt och –program måste finansieras externt och är alltså beroende av externa parter. Det borde dock finnas goda möjligheter att få åtminstone något projekt finansierat. Därutöver kommer naturligtvis redan existerande projekt och kommande projekt som inte direkt ingår i plattformen att kunna anknytas till plattformen.

Att inrätta nya kurser, särskilt sådana som ges i samarbete mellan olika institutioner, kommer att kräva ett stort mått av samordning. Givet det identifierade behovet av utbildning borde det dock finnas goda möjligheter att kunna genomföra åtminstone någon av kurserna inom en snar framtid.

Inrättandet av nya utbildningsprogram och inte minst en ny professur är stora åtaganden för universitetet, fakulteten och Campus Helsingborg, såväl ekonomiskt som administrationsmässigt. Detta kommer att kräva noggrann och framåtsyftande planering samt en förtroendefull samverkan inom universitetet.

Preliminär tidsplan

2019 Inledande nätverksträff. Inventering av existerande internationell forskning inom plattformens tema. Inventering av existerande utbildning inom politisk kommunikation, journalistik och angränsande ämnen på nationell nivå. Inventering av existerande integrerad tvärvetenskaplig utbildning inom plattformens tema på internationell nivå. Förberedande kontakter tas inför studieresor. Försök med gemensam workshop för studenter inom journalistik, strategisk kommunikation och statsvetenskap och eventuellt fler ämnen. Internt symposium med inbjudna gäster för att få inspiration till det fortsatta utvecklingsarbetet.

2020 Gemensamma workshoppar för studenter fortsätter. Skrivaretreat för att utarbeta ansökningsansökningar för ett projekt av "normalstorlek" och en större programansökan. Pufendorfansökan lämnas in. Gemensam kurs i politisk kommunikation planeras. Kurs på avancerad nivå med journalistisk inriktning planeras. Gemensamma studentlokaler ("medialabbet") invigs på Campus. Plattformen delutvärderas.

2021 En serie med offentliga föreläsningar inleds. Samverkansprojekt med lokala stakeholders. Forskningsprojekt/-program startar. Kurs på avancerad nivå med journalistisk inriktning ges och utvärderas. Gemensam kurs i politisk kommunikation ges och utvärderas. Utbildningsprogram inom det övergripande temat planeras.

2022 Utbildningsprogram inom det övergripande temat inrättas och marknadsförs. De första vetenskapliga publikationerna från forskningsprojekt kommer. Enskilda kurser ges på nytt.

2023 Utbildningsprogram ges för första gången. Professur i politisk kommunikation inrättas. Plattformen slututvärderas.